

Nadere regelen ten aanzien van het onderzoek naar en de winning van delfstoffen in of op het onder de Noordzee gelegen deel van het continentaal plat (Mijnwet continentaal plat)

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1963—1964)

De bijzondere commissie, in welke handen het onderhavige wetsontwerp is gesteld, heeft de eer daaromtrent als volgt te rapporteren.

Inleiding

De commissie acht de in het wetsontwerp te regelen materie van bijzonder groot belang. Zij hoopt dat de onder de Noordzee te ontsluiten hulpbronnen zullen bijdragen tot een versterking van de grondstoffenpositie van ons land en nieuwe impulsen zullen geven aan de verdere industriële ontwikkeling van Nederland en West-Europa.

Dat ook van de zijde van het bedrijfsleven grote belangstelling bestaat voor het onderhavige wetsontwerp bleek tijdens de „hearings” in oktober jl., toen een twaalftal ondernemingen of combinaties van ondernemingen, die alle belang stellen in de exploratie en exploitatie van de Noordzeebodem, de commissie inlichtten over haar zienswijze met betrekking tot het onderhavige ontwerp. Voor de uitvoerige documentatie die de commissie van deze maatschappijen mocht ontvangen en voor de inlichtingen die haar werden verstrekt tijdens de „hearings”, wil zij op deze plaats gaarne haar erkentelijkheid betuigen. Vele van de in dit verslag verwerkte vragen zijn opgekomen tijdens of naar aanleiding van de met het bedrijfsleven gevoerde gesprekken.

§ 1. De verhouding tot de Mijnwet-1810

Voor tal van leden bleek het naast elkaar bestaan van twee onderling totaal verschillende mijnwetten — hetgeen het geval zou zijn indien het onderhavige ontwerp tot wet verheven wordt — moeilijk aanvaardbaar te zijn. De memorie van toelichting geeft op blz. 2, rechterkolom, weliswaar enkele overwegingen aan, waarom speciale regelingen gewenst zijn voor exploratie en winning op zee, doch in de gedachtengang van de Regering blijft de bestaande Mijnwet van kracht voor het land en de territoriale wateren. De juistheid van deze opvatting ontging vele leden. Immers, men kan zich in de eerste plaats afvragen, waarom ten aanzien van onderzoeken en winningen op zee binnen de territoriale wateren de bestaande Mijnwet toepasselijk blijft, terwijl voor precies dezelfde onderzoeken en winningen buiten de territoriale wateren de nieuwe wet gaat gelden. Dit vormde echter niet hun hoofdbezwaar. Belangrijker kwam het deze leden voor, dat juist de tekortkoming van de bestaande wet, t.w. het niet bestaan van een verband tussen winning en opsporing, zodat een ieder kan opsporen zonder zeker te zijn van de exploitatie, blijft gehandhaafd voor het vasteland en de territoriale wateren. In iedere moderne petroleumwetgeving is nu juist dit verouderde beginsel vervangen. Waarom blijft deze opzet gehandhaafd voor het land (inclusief de territoriale wateren), terwijl wij daar worden geconfronteerd met een chaotische situatie?

Dat een en ander in het verleden niet tot mistoestanden heeft geleid vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat voor de Nederlandse bodem weinig belangstelling bestond. Nu echter, na de verschillende vondsten, met name die te Slochteren, de belangstelling internationaal in sterke mate is gewekt, blijkt

hoezeer de oude Mijnwet te kort schiet. Tientallen jaren heeft de N.A.M. in ons land pionierswerk verricht. De leden hier aan het woord verdedigden allermint een monopolie. Waar het echter om moet gaan is, dat andere maatschappijen oorspronkelijk en onafhankelijk onderzoekingswerk verrichten. Voorzover dit wordt verricht, is een concessie zeker op haar plaats. Wegens het ontbreken echter van de exclusiviteit ten aanzien van de opsporing (Mijnwet-1810) wordt de verwarring alleen maar groter en stijgen de kosten onnodig. Deze leden zouden graag van de Regering willen vernemen, waarom niet een centrale Mijnwet is ontworpen, waarin dan uiteraard bijzondere bepalingen zouden moeten worden opgenomen, welke rekening houden met het doen van onderzoekingen en het produceren op zee.

Vele andere leden merkten in dit verband op dat de onbeperkte vrijheid van exploratie op het land en de territoriale zee vooral in de laatste tijd tot kostbare multiplicatie van onderzoekings- en booractiviteiten in hetzelfde terrein heeft geleid. Met het daarbij optredende verlies aan kapitaal is niemand gediend; het is zelfs zeer wel denkbaar, dat ook de overheid daarvan schade ondervindt, omdat de kosten van nutteloze exploratie in aftrek kunnen worden gebracht van de resultaten van de winning van een vergunninghouder. Deze immers kan gehouden zijn om de exploratiekosten van een afgewezen adspirant-concessionaris, die eveneens in het later verleende concessiegebied werkzaam was, te vergoeden.

Een ander nadeel van de oude Mijnwet — en de aan het woord zijnde leden wezen er terloops nog op dat Nederland van de eertijds onder Napoleontisch bewind staande landen het enige is dat de Mijnwet van 1810, althans in essentie, gehandhaafd heeft — is het moeilijk te vermijden optreden van veranderingen in de procedure voor de verlening van een vergunning. Vooral nu de belangstelling voor de winning van bitumina zo sterk is toegenomen, wordt op ruime schaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bezwaarschriften en concurrerende aanvragen in te dienen. Voorts is er de afwezigheid van publiekelijk bekende normen voor de uiteindelijke keuze van de concessionaris, waardoor de aanwijzing van een concessionaris uit een groep gegadigden een moeilijke zaak kan worden, voorzover nl. deze keuze gemotiveerd dient te worden met een objectief beroep op het algemeen belang. Zo is er bij boringen in Friesland en in Noordholland een onoverzichtelijke situatie ontstaan, die naar de mening van deze leden beter had kunnen worden voorkomen.

De hier aan het woord zijnde leden meenden, dat er wel bijzonder zwaarwegende redenen voor de Minister gegolden moeten hebben om ondanks de hierboven genoemde nadelen de Mijnwet-1810 te handhaven. Zij achtten de in de memorie van toelichting genoemde drie redenen voor een afzonderlijke regeling van het „natte” mijnregien allermint steekhoudend om voor de afwijzing van een aanpassing van de Mijnwet-1810 in de richting van een redelijke harmonisatie als motivering te gelden. Daarom zouden zij het op prijs stellen van de Minister te vernemen, welke andere motieven er voor de bewindsman zijn om de bestaande mijnwet te handhaven. Heeft de Minister voor het vastlandsgeedele een duidelijke mijnbouwpolitiek voor ogen of meent hij hier juist te moeten wachten op de ervaringen met het mijnbeleid op het continentale plat? Hoe denkt de Minister dan de schijn van willekeur voor de tussenperiode in de concessiepolitiek op het territoriale gedeelte te vermijden?

Deze leden vroegen zich voorts af welke garanties de nabij de kust werkende ondernemingen krijgen, dat bij een verschuiving van de territoriale grens naar een meer van de kust verwijderde lijn de vergunningsvoorwaarden niet zullen veranderen. In verband met een dergelijke mogelijkheid, alsook omdat exploratie en winning aan weerszijden van deze grens niet verschillen, gaven zij de Minister in overweging het regiem van de „natte” mijnwet ook op het gebied van de territoriale wateren van toepassing te verklaren.

Gaarne vernamen deze leden of, en zo ja in welke zin, de Mijnraad een advies heeft uitgebracht over het al dan niet handhaven van de oude mijnwet. Kunnen de bewindsliden

informaties verstrekken over de resultaten van de op het vasteland gevolgde mijnbouwpolitiek in de sector van de bitumina? Deze leden zouden daartoe gaarne van de Minister willen vernemen hoeveel tonnen niet tot aardgas te rekenen koolwaterstoffen de winning van bitumina in de periode 1948 t/m 1962 heeft opgebracht. Tevens zouden zij voor het jaar 1963 afzonderlijk opgave willen ontvangen van de gewonnen hoeveelheden aardgas en vloeibare koolwaterstoffen alsmede van de respectievelijke royalty-bedragen, die de staat in dat jaar als direct aandeel in de winningsresultaten heeft ontvangen. De vraag lijkt in dit verband gewettigd of het jaarverslag van de Inspectie van het Staatstoezicht niet sneller dan in de laatste jaren gebruikelijk was, in de openbaarheid kan worden gebracht. Ten slotte zouden de aan het woord zijnde leden gaarne vernemen of er reeds proefboringen op het Nederlands continentaal plat zijn uitgevoerd en zo ja, wat deze proefboringen hebben opgeleverd. Wie heeft destijds het initiatief genomen om deze booractiviteiten te beëindigen?

Enkele leden vroegen zich af waarom de bestaande Mijnwet niet óók op het continentaal plat van toepassing kan worden verklaard, zulks nadat in die wet een aantal kleine wijzigingen zijn aangebracht in verband met het scheepvaartverkeer.

Vele leden informeerden in dit verband nog terloops of het woord „geplaatst” in artikel 1, lid 1, sub a, niet moet worden vervangen door het woord „aangebracht”, teneinde te vermijden, dat drijvende mijnbouwinstallaties zijn uitgesloten.

§ 2. Karakter van het wetsontwerp

Het onderhavige voorstel gaat uit van een machtigingswet, immers door middel van algemene maatregelen van bestuur (artikelen 3, 10, 12 en 24) alsook door afzonderlijke vergunningen van de Minister wordt in feite het beleid bepaald en de materie geregeld. Een dergelijk systeem, op basis van een uitermate vèrgaande volmacht, bergt, aldus vele leden, gevaren in zich. Anders dan bij analoge raamwetten in het buitenland, waar de volksvertegenwoordiging, zoals in Engeland, het beleid van de Minister, alvorens dit van kracht wordt, kan goedkeuren — of gedurende een zekere tijd bezwaren kan maken; geschiedt dit niet, dan wordt de beslissing van de desbetreffende Minister zonder meer van kracht — is het Parlement bij het thans voorgestelde systeem ten aanzien van het toekomstig beleid in wezen uitgeschakeld.

Met alle begrip, dat kan worden opgebracht voor een vèrgaande mandaatswetgeving, dienen in ieder geval nadere regels te worden gesteld, waardoor gewaarborgd wordt dat het parlement op een of andere wijze vooraf wordt gekend in het beleid dat de Regering voor ogen staat. Er rijzen dan al direct een tweetal vragen: waarom is de keuze gevallen op een zó vèrgaande mandaatswetgeving? Hoe kunnen de gegadigden van het begin af weten, waar zij aan toe zijn? Dit laatste is immers noodzakelijk, willen de geïnteresseerde maatschappijen bereid zijn de nodige investeringen te doen. Het door Nederland te voeren beleid moet dus, aldus deze leden, als het ware gelijktijdig met de inwerkingtreding van deze wet bekend zijn. Mocht de Regering aan het thans door haar voorgestelde systeem voorkeur blijven geven, is zij dan bereid, om, vóórdat het uitvoeringsbeleid in concreto wordt bepaald, de verschillende aspecten met de Kamer resp. met de bijzondere commissie te bespreken? Kan de Minister voorts mededelen, in welke moderne petroleumwetten, die eveneens op het beginsel ener mandaatswetgeving berusten, een zo vèrgaande volmacht is gegeven als in het onderhavige wetsvoorstel en in welke nieuwe wetten een aantal onderwerpen in de wet zelf zijn opgenomen? (te denken ware o.a. aan criteria voor de uitgitepolitiek, de financiële verplichtingen van de concessionaris, de duur van de vergunningen, de grootte van de oppervlakte voor een concessie, bepalingen over werkverplichting en teruggaveverplichting.)

Vele andere leden achtten de door de Minister gekozen vorm van een raamwet met een grote bevoegdheid van de Minister om bij algemene maatregel van bestuur nadere bepalingen te geven, niet zonder bedenkingen. Zij erkenden de

voor de bewindsman bestaande noodzaak van een krachtige onderhandelingspositie met voldoende speelruimte en voldoende aanpassingsmogelijkheden aan de bijzondere omstandigheden van delfstof, tijd en plaats. Zij waren bereid om de Minister deze vrijheid in redelijke mate te verschaffen, echter niet dan nadat garanties zijn verkregen, dat de Staten-Generaal in het overleg over de hoofdlijnen van de mijnbouwpolitiek en het vergunningenbeleid zullen worden betrokken.

Zij nodigden daarom de Minister uit om een ontwerp van de bij algemene maatregel van bestuur te stellen voorwaarden voor de verkrijging van vergunningen tot exploratie en exploitatie van bitumina op het continentale plat in de memorie van antwoord over te leggen. Immers de grote belangstelling voor dit type mijnbouw is de directe aanleiding voor dit wetsontwerp. Meer in het bijzonder zouden zij daarbij van de Minister willen vernemen in hoeverre hij zijn beleid in deze wil laten bepalen door een aantal voor discussie vatbare principiële uitgangspunten. Hierbij ware te denken aan de bewuste inpassing van het tempo van exploratie en eventuele uitputting in het kader van een gecoördineerd nationaal en Europees energiebeleid, aan de verplichting tot verkoop van eventueel te winnen aardgas aan de Nederlandse Gasunie en aan de beheersing van de verhouding van binnenlands verbruik en binnenlandse verwerking ten opzichte van de export van de overige bitumina. Ook zouden deze leden van de Minister willen vernemen in hoeverre hij deze door hen als essentieel te achten doeleinden meent te kunnen verwezenlijken zonder de Staat een beslissend aandeel te geven in de winning. Zij achtten inspraak van de Staten-Generaal in de winning. Zij achtten inspraak van de Staten-Generaal in de uitgiftepolitiek en in de vergunningsvoorwaarden ook daarom belangrijk, omdat hierdoor vertragingen als gevolg van beroepsprocedures ingevolge de wet Beroep Administratieve Beschikkingen kunnen worden voorkomen. Een snelle en overzichtelijke rapportering van de in het kader van de onderhavige wet verrichte mijnbouwactiviteiten is ook om die reden noodzakelijk.

Verscheidene leden gaven voorkeur aan een duidelijke afbakening van de diverse voorwaarden voor opsporing, winning en dergelijke in de wet zelf. Mocht de Minister de thans voorgestelde opzet handhaven, dan zal het voor deze leden moeilijk zijn een oordeel over het onderhavige wetsontwerp te geven zonder de inhoud van de algemene maatregelen van bestuur te kennen.

Sommige leden spraken in dit verband van „blanco volmachten” aan de Regering en het uitvoerend apparaat waardoor de rechtszekerheid van de gegadigden in het gedrang komt. Ook deze leden waren van oordeel, dat het opnemen van objectieve maatstaven in de wet zelf aanbeveling zou verdienen. Enkele leden voerden daarvoor als reden nog aan, dat de ervaring in Slochteren de Regering toch had moeten overtuigen van de noodzaak om in het ontwerp zelf reeds zoveel mogelijk gegevens te verwerken.

Verscheidene leden konden zich met een mandaatswetgeving als de onderhavige, waarbij bepaalde aangelegenheden uitsluitend aan de Minister ter beslissing zijn voorbehouden, wel verenigen. Daarbij tekenden zij echter aan, dat de bewindsman zo spoedig mogelijk het overleg met aanstaande concessionarissen dient te voeren opdat reeds op een zo vroeg mogelijk tijdstip naar beide zijden rechtszekerheid kan worden geschapen.

§ 3. Continentaal plat en E.E.G.

Tal van leden informeerden of, naar het oordeel van de Regering, het E.E.G.-Verdrag van toepassing is op de „gedragingen” op en ten aanzien van het continentaal plat, voor zover de verschillende gedeelten van dit plat op grond van het Verdrag van Genève onder de soevereiniteit van de Lid-Staten vallen. De beantwoording van deze vraag is van groot belang, omdat in het bevestigende geval een aantal verdragsregels (o.m. inzake het concurrentieregime en de niet-discriminatoire behandeling, zoals op het gebied van de vrije vestiging in de belastingen, van de onderdanen in de Lid-Staten) mede op het plat van toepassing zijn.

§ 4. De grenzen van het continentaal plat

Blijkens het op 29 april 1958 te Genève gesloten verdrag inzake het continentaal plateau (*Trb.* 1959, 126) wordt de grens van het continentaal plat tussen tegenoverliggende en aangrenzende staten bij afzonderlijke overeenkomsten tussen die staten vastgesteld. Bij gebreke van een zodanig verdrag en bij afwezigheid van bijzondere omstandigheden, wordt de onderlinge grens bepaald op basis van het beginsel van gelijke afstand tot de nabuurstaten (equidistantieprincipe). Van verschillende zijden uit de commissie werd gevraagd hoe het thans staat met die begrenzing van het Nederlandse deel van het plat, o.a. voor wat betreft de grensafbakening met Duitsland. Kan — wellicht met overlegging van een illustratieve kaart — worden medegegeeld wat de onlangs gesloten overeenkomst met Duitsland in dit opzicht inhoudt?

§ 5. Deelneming van de Staat in de winning en afzet van aardolie en/of aardgas

Vele leden meenden, dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de winning en afzet van respectievelijk olie en aardgas. Voor wat de olie betreft leek hun geen reden aanwezig om een andere weg in te slaan dan die, welke in ons land tot op heden is gevolgd. Nederland kent de ondernemingswijze produktie en afzet van olie op particuliere grondslag. Anders dan bij aardgas is er geen reden om van dit patroon af te wijken. Het is voldoende bewezen, dat de hier te lande opererende maatschappijen volledig zijn opgewassen tegen hun taak. Aanvullende financieringsmiddelen van de Staat, welke ook in ons land dikwijls een nuttige functie vervullen, kunnen hier worden ontbeerd. Het laat zich aanzien, dat ook in de toekomst geen overheidsmiddelen behoeven te worden ingezet om op een snelle en efficiënte wijze de opsporing en winning op het continentaal plat ter hand te nemen. Waar het bovendien niet in de bedoeling van de Regering ligt een monopoliepositie op het continentaal plat toe te staan, bestaat er, aldus deze leden, gezien de grote belangstelling, alle reden om de toekomst ten aanzien van de concrete uitvoering met vertrouwen tegemoet te zien.

Voor wat betreft het aardgas betoogden de aan het woord zijnde leden dat reeds vóór de ontdekking daarvan in Groningen, de afzet van gas in Nederland in hoofdzaak een aangelegenheid van de overheid was. In ons land bestond reeds het Staatsgasbedrijf. Dat nu in het licht van het grote gasvoorkomen in Groningen een opzet is gekozen, als gerepresenteerd in de Maatschap (winning) en de Gasunie (afzet en transport), is historisch gezien verklaarbaar en wordt door deze leden dan ook gaarne onderschreven. Deze speciale constructie, eenmaal aanvaard zijnde, heeft naar hun mening ook consequenties voor nieuwe gasvondsten op de Noordzee. In dit verband wilden deze leden de aandacht erop vestigen, dat op grond van mededelingen van de Regering als vaststaand mag worden aangenomen dat met het Gronings aardgas een maximum-penetratie van de Nederlandse markt kan worden bereikt. Het ligt dan ook voor de hand dat de gasvoorziening van ons land bij uitsluiting zal geschieden door de Gasunie. Mochten er evenwel nog vondsten van aardgas in het continentaal plat worden gedaan en zouden de vindsters, om welke reden dan ook, naar Nederland willen leveren, dan zal zulks via de Gasunie dienen te geschieden. In dat geval zal het gas dus aan de Gasunie moeten worden aangeboden. Weliswaar zou men de stelling kunnen verdedigen, dat een eventuele nieuwe vondst in concurrentie zal moeten treden met de afzet van de Gasunie, maar de hier aan het woord zijnde leden achtten dit niet gewenst. Er is nu eenmaal voor de opzet van de Gasunie geopteerd en het is kennelijk de bedoeling om de voorziening van ons land via de Gasunie te regelen. Overigens behoeven in dit opzicht geen moeilijkheden te ontstaan omdat, zoals hiervoren opgemerkt, het Slochterengas de maximum-voorziening van Nederland voor enkele tientallen jaren garandeert, terwijl daarenboven nog aanzienlijke hoeveelheden voor export beschikbaar blijken te zijn. Concurrentie met de Gasunie is dus in deze opvatting

wat het binnenland betreft, geen reëel punt. Het ligt echter voor de hand dat eventuele nieuwe gasvondsten voor het buitenland worden bestemd. In dat geval rijst echter onmiddellijk de vraag of deze export eveneens via de Gasunie dient te lopen. De aan het woord zijnde leden zullen gaarne vernemen welk standpunt de Regering in deze inneemt. In het algemeen zouden zij trouwens een uiteenzetting willen hebben over de opvatting, welke de Regering huldigt met betrekking tot de verhouding tussen overheid en particulier initiatief inzake de exploratie en exploitatie van het continentaal plat.

Hoe de praktijk in de toekomst ook moge zijn, de overheid zal, aldus de nog steeds aan het woord zijnde leden, een krachtig beleid moeten voeren en op het terrein van de energievoorziening de teugels goed in handen moeten houden. Dit is een eis van algemeen belang. Het is ook om die reden dat de Nederlandse Staat kan en moet eisen dat zijnerzijds een direct toezicht wordt uitgeoefend op verkenning, exploratie en exploitatie van de Noordzeebodem. Hierop zullen deze leden nog nader terugkomen onder § 12 „Het Staatstoezicht”.

Vele andere leden bleken eveneens grote belangstelling te hebben voor het vraagstuk van de staatsdeelneming. Welke mogelijkheden ziet de Minister, zo informeerden zij, voor bijvoorbeeld de oprichting van een afzonderlijke staatsmaatschappij voor de winning en de verwerking van aardgas en aardolie, die als gelijkwaardige concurrent optreedt naast andere vergunninghouders. Hoe denkt de Minister over de mogelijkheid van deelneming door de staat aan exploratie, winning en verwerking in de vorm van een gemengd bedrijf, zoals dit in andere (potentiële) wingebieden van bitumina meer en meer in zwang komt (zoals in Engeland, Frankrijk en Italië)? Acht de Minister het mogelijk, dat met name de Staatsmijnen in een dergelijk partnership kunnen worden betrokken en zouden de in de toekomst te verwachten baten uit deelneming van de Staatsmijnen in de Gasunie aan een dergelijk partnership dienstbaar kunnen worden gemaakt? Hoe staat de Minister tegenover het denkbeeld een verplichting in het leven te roepen om de staat toe te laten als deelnemer vanaf de aanvang van de winning, zulks tegen vergoeding van staatswege van de door derden gemaakte exploratiekosten, een en ander overeenkomstig het aandeel, dat door de staat in de winning wordt verkregen?

De hier aan het woord zijnde leden zouden voorts gaarne van de Minister willen vernemen wanneer de memorie van antwoord op het voorlopig verslag inzake wetsontwerp no. 7195 (wijziging rechtsvorm Staatsmijnen) zal verschijnen. Een goede behandeling van het onderhavige wetsontwerp achten zij slechts dan mogelijk, indien de Kamer daarvoor gelegenheid heeft gehad zich een afgerond oordeel te vormen over de toekomstige rechtsvorm van de Staatsmijnen.

Verschillende leden zouden gaarne worden ingelicht over de wijze waarop en de mate waarin Nederlandse maatschappijen en ondernemingen, alsmede de staatsbedrijven, op efficiënte wijze bij de exploratie en exploitatie kunnen en zullen worden betrokken. Hoewel deze leden zeer belangstellend naar het antwoord op deze vraag uitzagen, meenden zij wel reeds als hun mening kenbaar te moeten maken, dat het in het algemeen aanbeveling verdient de Staat als zodanig geen grote risico's te laten lopen. Het opsporen en winnen van delfstoffen zal in beginsel overgelaten dienen te worden aan particuliere ondernemingen, die op dit terrein over een veel grotere ervaring beschikken en bereid zijn de nodige bedragen voor onderzoekingen ter beschikking te stellen. Overigens had het de instemming van deze leden, dat in de wet (artikel 20) nog eens uitdrukkelijk wordt vastgelegd, dat in of op het continentaal plat aanwezige delfstoffen eigendom zijn van de Staat. Hieruit vloeit volgens deze leden voort, dat de Staat, zonder grote risico's te nemen, aanspraak kan doen gelden op een redelijk deel van de winst, die de betrokken maatschappijen zullen maken. Vele andere leden achtten artikel 20 en ook het daarmee samenhangende artikel 21, zó belangrijk, dat zij beide graag onder de „Algemene Bepalingen” van § 2, en wel vóór artikel 2, opgenomen wilden zien. Zij zouden dan tevens een wijziging wensen aan te brengen in de formulering van artikel 21, in die zin, dat aan de

winningsvergunning voorwaarden en bepalingen kunnen worden verbonden, waaraan de vergunninghouder moet voldoen om over de gewonnen delfstof te kunnen „beschikken”. Het woord „eigendom” wordt hierbij vermeden omdat er voorwaarden kunnen worden gesteld, die de vrijheid van beschikking over de gewonnen delfstof beperken.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat, met name voor wat betreft de exploratie en winning van olie, de particuliere ondernemingsvorm, zoals ook elders gebruikelijk, als de meest wenselijke moet worden aangemerkt. Overigens zal alles moeten worden gedaan om het particulier initiatief ten deze zoveel mogelijk te stimuleren.

Enkele leden, die zich voorstander toonden van exploratie en exploitatie door een overheidsorgaan — eventueel door de Staatsmijnen — vroegen of het de Regering bekend is, welke baten in de Franse en Italiaanse staatskassen vloeien uit de opbrengst van de oliemaatschappijen, die in deze landen staats- of althans voornamelijk staatsondernemingen zijn. Zijn de beschikbare gegevens over de bodemrijksdommen van de Noordzee niet zodanig, dat een staatsexploitatie op korte termijn bijna zeker lonend zou zijn? Is overwogen om bij lonende vondsten door particuliere maatschappijen een gecombineerde staats-particuliere maatschappij op te richten, zulks naar analogie van het bij de Gasunie gevolgde systeem? Heeft de Regering overwogen om succesvolle exploraties te belonen met een vindingsloon, waarna de overheid de exploitatie zelf ter hand zou kunnen nemen? Wat zal de verhouding zijn tussen gasborende maatschappijen en de Gasunie? Tegen welke prijs zal een eventuele verplichte gaslevering aan de Gasunie plaats vinden? Wordt de Gasunie nog met nieuwe maatschappijen aangevuld?

Enige leden, die zich met de strekking van de hiervoren opgesomde vragen konden verenigen, zouden nog gaarne willen vernemen hoe groot het overheidsapparaat moet zijn om exploratie en exploitatie door de Staat mogelijk te maken. Is het voorts mogelijk aan te geven (in orde van grootte) hoeveel kapitaal per blok moet worden geïnvesteerd om winning van olie en/of aardgas mogelijk te maken?

§ 6. Vergunningsstelsel

Het wetsontwerp voorziet in een niet-exclusief recht voor de verkenningsvergunning en in een exclusief recht voor opsporings- en winningsvergunningen. In het toegewezen gebied mogen door anderen dus geen concurrerende werkzaamheden worden verricht. Met dit uitgangspunt konden tal van leden zich goed verenigen. Zij waren zich er echter van bewust, dat opsporing en winning van mineralen en van olie en aardgas in het bijzonder, een buitengewoon riskante bezigheid is. Dit geldt nog in versterkte mate voor opsporing en winning op zee. Het kwam deze leden dan ook voor, dat een en ander het beste kan worden overgelaten aan de bedrijven, die over de noodzakelijke ervaring beschikken en bereid zijn daartoe grote risico's te nemen. Het is derhalve van belang, dat een opsporings- en winningsvergunning gelijktijdig wordt verleend voor de eventueel in het continentaal plat aanwezige olie- en aardgasvoorkomens. Terecht schrijft de memorie van toelichting in dit verband op blz. 8, § 9, dat door het gelijktijdig verlenen van een opsporings- en winningsrecht de opspoorder van tevoren bekend zal zijn met de exploitatievoorschriften en de financiële verplichtingen, waaraan hij zal moeten voldoen. Deze methode biedt voorts nog het voordeel, aldus genoemde toelichting, dat de opsporing zonder vertraging kan overgaan in een exploitatie. De memorie van toelichting gaat er, naar de opvatting van deze leden, terecht van uit, dat de opsporing en de winning op de meest voortvarende wijze ter hand dienen te worden genomen. Het beginsel van een combinatie van beide vergunningen ligt dus in de rede. Dit beginsel was eveneens neergelegd in de inmiddels vervallen Indische Mijnwet en de bijzonder interessante ontwerp-Mijnwet Nederlands Nieuw Guinea. De gedachte van de onscheidbaarheid der hierbedoelde vergunningen is zo evident en in de „hearings” met de oliemaatschappijen telkenmale zo centraal gesteld, dat het bevreemding wekt, waarom dit punt niet zonder voorbehoud in het wetsvoorstel is opgenomen.

Kan de Regering mededelen, waarom in artikel 11, lid 1, staat vermeld, dat, indien een gecombineerde aanvraag is ingediend, een gezamenlijke vergunning kan worden verleend. De leden hier aan het woord waren van mening, dat het voor de hand zou liggen, dat dan de gecombineerde vergunning in ieder geval zou worden verleend. Is dit laatste juist?

Het tweede lid is, naar het oordeel van tal van leden uit de commissie, evenmin bevredigend. Om gewichtige redenen aan het algemeen belang ontleend, kan door de Minister van Economische Zaken de winningsvergunning worden geweigerd, ook al heeft een „aantoning” plaats gevonden. Deze ontsnappingsclausule is ook te vinden in de memorie van toelichting, waar uitdrukkelijk op blz. 8, rechterkolom, is gesteld, dat een gelijktijdig opsporings- en winningsrecht *in beginsel* wenselijk is. Waaraan heeft de Regering gedacht bij het opnemen van een weigeringsmogelijkheid van de winningsvergunning? Overigens: wie bepaalt de gewichtige redenen, aan het algemeen belang ontleend? Verder is nog zéér twijfelachtig, of artikel 11, lid 2, wel op de houder van een tweevoudige vergunning van toepassing kan zijn. Het lijkt juridisch bij de huidige wetstekst zéér de vraag, of bij een tweevoudige vergunning een weigering kan plaatsvinden. Ook hierover zouden deze leden gaarne het oordeel van de Regering vernemen.

Wat staat voorts de Minister voor ogen ten aanzien van de mogelijkheid vergunningen voor olie en aardgas te zamen te verlenen? Voor opsporing ligt deze combinatie voor de hand; ook voor winning? Of is hier een ander soort voorwaarde aan de orde?

Welke normen denkt de Regering te volgen voor het in artikel 11, lid 4, bedoelde vindersloon en de vergoeding? Wat is voorts in het tweede lid van artikel 11 bedoeld met „economisch winbare hoeveelheid”? Door wie wordt deze bepaald?

Met betrekking tot het vergunningenbeleid dient, aldus vele leden, nog een andere vraag te worden gesteld. Uit artikel 10, lid 2, kan nl. worden geconcludeerd, dat op elk moment veranderingen kunnen worden aangebracht in de voorschriften en beperkingen, neergelegd in de algemene maatregel van bestuur, en als consequentie daarvan wellicht in de voorwaarden, welke in de vergunning zijn vervat of waaronder vergunningen zijn verleend. Dit kan, zo meenden zij, toch niet de bedoeling zijn. Vast dient toch komen te staan, dat de voorwaarden, beperkingen en voorschriften, betrekking hebbend op exploratie en exploitatie, in beginsel niet voor wijziging vatbaar zijn van het moment af, waarop de bedoelde vergunning door de betrokkene is aanvaard. Een uitzondering lijkt deze leden toelaatbaar, indien zich nieuwe omstandigheden voordoen, die een afwijking van de oorspronkelijke bepalingen gerechtvaardigd doen zijn. Mag dit echter eenzijdig gebeuren of moet in beginsel de instemming van de Regering *en* van de concessionaris worden verkregen? Hoe staat de Regering hier tegenover?

Sommige leden wezen erop dat een soortgelijke moeilijkheid zich voordoet met betrekking tot artikel 18, eerste lid. Daarin wordt bepaald dat de houder van een vergunning deze geheel of gedeeltelijk aan een ander kan overdragen, nadat hij daartoe van de Minister toestemming heeft verkregen. „Bij zodanige toestemming kunnen de beperkingen, waaronder de vergunning is verleend, en de daaraan verbonden voorschriften worden gewijzigd.” Ook hier dient de vraag te worden gesteld of ter zake niet een al te ruime bevoegdheid aan de Regering wordt toegekend. Moet, zo zou men zich kunnen afvragen, een eventuele wijziging, als hier bedoeld, niet beperkt blijven tot die veranderingen, die nodig zijn om zeker te stellen dat de voorwaarden van de gewijzigde vergunning zowel voor de Regering als voor de nieuwe vergunninghouder niet minder gunstig zullen zijn dan die, welke in de oorspronkelijke vergunning waren vastgelegd voor de Regering en de aanvankelijke concessiehouder? Ook hier is duidelijkheid geboden opdat de nu opgenomen bepaling niet tot teleurstelling leidt.

Vele andere leden achtten het van groot belang dat een optimale methode van uitputting gedurende de winningsperiode verzekerd wordt. Het is de overheid echter onmogelijk een inzicht te verkrijgen in de waarde van het concessiegebied

indien de opsporings- en winningsvergunning gelijktijdig worden verleend. Dit bezwaar kan huns inziens slechts worden ondervangen indien de overheid voor een representatief gedeelte van het wingebied actief bij de winning betrokken is. In dit verband vroegen zij zich af waarom artikel 3 in het wetsontwerp is opgenomen. Beoogt de Minister daarmee het recht tot opsporing en winning in daartoe aangewezen delen van het continentaal plat onder bepaalde omstandigheden en voor bepaalde delfstoffen aan de Staat te houden? Of wil hij wellicht de mogelijkheid open houden om tijdelijk en plaatselijk deze activiteiten te verbieden teneinde deze tot een later tijdstip uit te stellen?

Ten aanzien van artikel 19, lid 1, merkten deze leden op dat hun niet duidelijk is, waarom de houder van een vergunning een volstrekt ongeclausuleerde ontsnappingsmogelijkheid heeft, terwijl de Staat als andere partner in het contract slechts onder zeer nauwkeurig omschreven omstandigheden een vergunning kan intrekken. Is de Minister van mening, dat bij voorbeeld het abandonneren door een vergunninghouder in geen enkel geval schadelijk zal zijn voor het belang, dat de Minister heeft te dienen? Het is toch niet de bedoeling, zo informeerden verscheidene leden, dat het bepaalde in artikel 19, lid 1, ook geldt voor toevalsfactoren, die de vergunninghouder kunnen worden tegengeworpen?

Vele leden was het opgevallen dat de teksten van artikel 13, lid 2 en artikel 17 niet parallel lopen wat betreft de aan de aanvrager bij aangetekende brief te verstrekken mededeling inzake de verlenging, weigering en verlening van een vergunning. Waarom is in deze gevallen niet een gelijklopende redactie gekozen?

Alle leden bleken ten slotte belangstelling te hebben voor de duur van de vergunningen. Het ligt voor de hand dat een niet-exclusieve verkenningsvergunning een korte looptijd zal hebben van b.v. twee of drie jaar. Wat de opsporings- en winningsvergunning betreft blijkt bij de maatschappijen die geïnteresseerd zijn in het continentaal plat, het inzicht te bestaan dat deze vergunningen voor een periode van 40 à 50 jaar moeten worden uitgegeven, ten einde de concessionarissen in staat te stellen hun investeringen terug te verdienen en een redelijke winst te maken. Welk standpunt huldigt de Regering dienaangaande? Zal ook verlenging van de vergunningstermijn mogelijk zijn?

§ 7. Criteria voor het uitgiftebeleid

Tal van leden wezen op de vijf in Engeland aangehouden criteria bij de onlangs verleende concessies voor het Noordzeeplat, t.w.:

1. de mogelijkheid van een snelle en deugdelijke exploratie en exploitatie;
2. de eis dat een concessionaris deel uitmaakt van het Engelse rechtssysteem en dat de winsten belastbaar zijn in Engeland;
3. een billijke behandeling van Engelse maatschappijen in het land van de concessionaris-in-spé;
4. de inhoud van het werkprogramma alsmede de bekwaamheid en de financiële draagkracht van de aanvrager;
5. de bijdrage die de betrokken maatschappijen hebben geleverd of nog zullen leveren aan de binnenlandse energieontwikkeling.

De onderhavige aangelegenheid heeft grote belangstelling van het bedrijfsleven, zoals tijdens de „hearings” is gebleken. De commissie was dan ook zeer benieuwd naar de maatstaven die de Nederlandse Regering denkt aan te houden bij het uitgeven van concessies voor het continentaal plat. Zal daarbij ook rekening worden gehouden met de reeds door een aanvrager op Nederlands grondgebied verrichte opsporings- en winningswerkzaamheden alsmede met in Nederland gedane investeringen?

Vele leden merkten hierbij op dat zij het betreunden dat in de memorie van toelichting niet reeds op enkele van boven-

staande punten is ingegaan. Stellig hadden zij verwacht dat de Regering haar zienswijze te dien aanzien reeds in die memorie had opgenomen en besproken. Zij spraken dan ook de verwachting uit, dat de Minister alsnog in zijn memorie van antwoord nader op deze punten zal ingaan.

De bijzondere belangstelling van tal van leden ging voorts uit naar de vraag wat er zal gebeuren als twee of meer gelijkwaardige maatschappijen zich candidaat stellen voor één zgn. blok of één groep van blokken. Hoe wordt de voorkeur dan bepaald? Vele leden, die er vanuit gaan dat monopolievorming uit den boze is, vroegen zich af of in dat geval een zekere voorkeur moet worden gegeven aan degenen, die in de aangrenzende territoriale wateren (of op het aangrenzende vasteland) veel en succesvol werk hebben verricht. Hoe denkt de Regering hierover? Een andere vraag, die in de belangstelling van de commissie stond, is of het geen aanbeveling verdient aan toekomstige vindsters van aardolie een verplichting op te leggen een bepaalde hoeveelheid naar Nederland te transporteren teneinde die hier te doen raffineren. Ook hierover zal men gaarne het standpunt van de Regering vernemen. Wellicht kan daarbij tevens worden medegedeeld hoe in andere landen — met name in Engeland — deze vragen worden beantwoord. Heeft in het algemeen het Engelse systeem naar tevredenheid gewerkt? Vele andere leden wezen er nog op dat de in Engeland gehanteerde maatstaven ertoe hebben geleid dat in een overwegend aantal van de verleende concessies aan maatschappijen of groepen van maatschappijen minstens één van origine Engelse partner betrokken is. Verdient een dergelijke gedragslijn ook in ons land navolging?

Verscheidene leden vroegen eveneens naar de wijze waarop de Minister de gegadigden denkt te selecteren en met name naar de waarde die hij zal toekennen aan de technische bekwaamheid om werkzaamheden op zee te verrichten, de financiële capaciteit, de afzetmogelijkheden en de brutoinvesteringen, die sedert 1945 door gegadigden in Nederland zijn gedaan zowel in de opsporing en de winning als in de raffinage.

§ 8. De financiële voorwaarden

Alle leden der commissie besteedden in hun beschouwingen uitvoerig aandacht aan artikel 9 van het wetsontwerp, houdende de bepaling, dat aan een winningsvergunning financiële, door de concessionaris te betalen, lasten kunnen worden verbonden, hetzij in de vorm van een vastgesteld aandeel in de waarde der gewonnen delfstoffen of in de met de winning behaalde winst, dan wel in de vorm van een op andere wijze vast te stellen financiële bijdrage.

Vele leden leek het juist, dat in het wetsontwerp aan de Minister de vrijheid wordt gelaten de hoogte van de bijdrage te bepalen, alsook de vorm te kiezen, waarin de bijdrage zal worden geheven. Zij achtten het vanzelfsprekend, dat de Minister geen discriminatoir beleid zal voeren bij het kiezen tussen de verschillende combinaties, die in de financiële voorwaarden denkbaar zijn. Er zullen dus algemene normen moeten worden gehanteerd, welke voor iedere concessionaris gelijkelijk gelding zullen hebben. Het ligt voor de hand, dat de overheid een relatief hoge bijdrage wil hebben, maar anderzijds moet naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden een relatief grote prikkel blijven bestaan om de winning deugdelijk en met spoed ter hand te gaan nemen. Welk beleid staat de Minister hier voor ogen? Zou hij thans reeds de hoofdpunten kunnen aangeven?

Men kent als concessievoorwaarde de betaling van een „royalty”, een overeengekomen percentage van de brutowaarde van de produktie. Naar deze leden bij de besprekingen van de commissie met het bedrijfsleven is gebleken, wordt in het algemeen thans de voorkeur gegeven aan betaling van een vooraf bepaald percentage van de waarde van de produktie boven het in het verleden toegepaste systeem van een vaste som per ton of per barrel. Denkt de Regering ook in deze richting? Is er iets te zeggen voor het argument, dat „royalties” de winstvorming belemmeren, zodat het misschien de voorkeur zou verdienen een zeker percentage van de winst af te dragen?

Aan welke hoogte denkt de Regering? Is zij van mening, dat het redelijk is voor winning op zee een lager percentage te rekenen dan normaal gebruikelijk is? Deze leden brachten hierbij in herinnering, dat, wat de winning op het vasteland betreft, de Overheid hier te lande bij de verlening van de eerste concessie voor de ontginning van bitumina, mede met het oog op de bezwaren tegen een „royalty” over de bruto-waarde van de produktie, een aandeel heeft bedongen in de winst na aftrek van belastingen. Dit systeem heeft sedert de invoering in 1948 tot volle tevredenheid gewerkt. Bestaat er, zo vroegen deze leden, dan geen aanleiding dit systeem ook voor het continentaal plat toe te passen?

De leden hier aan het woord wilden niet nalaten op te merken, dat zij voor het wel eens gepropageerde stelsel, waarbij aan de meest biedende de concessie zou worden verleend, geen bewondering kunnen opbrengen. Het zou in dat geval immers zeer goed kunnen gebeuren, dat de vergunning zou worden verleend aan een maatschappij, die ondanks een hoge concessiebetaling geen efficiënte en snelle aanpak van zaken kan garanderen.

Deze leden brachten vervolgens ter sprake de in artikel 8 geopende mogelijkheid om aan het verlenen van een vergunning het voorschrift van de betaling van een oppervlakterecht te verbinden. Is hierbij gedacht aan een opsporingsvergunning, aan een winningsvergunning of misschien aan beide? Waarom is geen verplichting voor een oppervlakterecht opgenomen?

Indien tot het heffen van een oppervlakterecht zou worden overgegaan, is het dan juist te veronderstellen, dat iedere houder hetzelfde bedrag per eenheid betaalt?

Ziet de Regering enig verband tussen de kosten, welke verbonden zijn aan de openlegging van het Continentaal Plat en een eventueel oppervlakterecht? Heeft het oppervlakterecht naar de mening van de Regering ook betekenis als vorm ener werkverplichting?

De vele leden hier aan het woord waren van oordeel, dat het totaal van de betalingen aan de overheid door vergunninghouders met inbegrip van de vennootschapsbelasting redelijk moet zijn. Op een vraag uit de commissie, wat hier onder „redelijk” moet worden verstaan, verduidelikten deze leden, dat de totale betalingen, zowel voor de gemeenschap als voor de vergunninghouders redelijk moeten zijn. Ter illustratie van dit laatste wezen zij erop, dat naar hun mening met name rekening zal moeten worden gehouden met de concurrentie op het Continentaal Plat, te weten met het Deense, West-Duitse en Engelse deel van het Noordzee-gebied.

Er moet bij het te volgen financiële beleid een prikkel blijven bestaan het Nederlandse deel van het Continentaal Plat spoedig en grondig te onderzoeken. Alleen op deze wijze zal het mogelijk zijn, dat binnen afzienbare tijd wordt aangetoond, of, en zo ja in hoeverre, de Nederlandse aardolie-import, welke nog steeds sterk toeneemt voor een belangrijk deel door de ontginningen op het Continentaal Plat kan worden vervangen.

Vele andere leden, die eveneens aandacht vroegen voor de wijze, waarop de Staat financiële voordelen uit de winning aan het algemeen belang ten goede wil laten komen, gaven daarbij te kennen niet enthousiast te zijn over de mogelijkheid, dat de Staat een vast winstaandeel in de winning opeist. Zij wezen erop, dat deze vorm van betaling weliswaar in de vastelandconcessies in ons land wordt toegepast, doch dat — voor zover hen bekend — in geen enkel ander land deze voor oliemaatschappijen gunstige bepaling bestaat. Het doen betalen aan de staat van een vast aandeel in de winst kan de kans op een inefficiënte winning en een met nevenuitgaven versluierde winstcalculatie bevorderen. Voor zover de staat niet zelf als partner in de winning deelneemt en langs die weg de winst aan de staat ten goede laat komen, ligt het voor de hand, dat de staat een aandeel in de waarde van de gewonnen delfstof bedingt.

In dit verband vroegen deze leden hoe de Regering denkt over de toepassing van een z.g. „sliding scale royalty”, waarbij het aandeel in de waarde van de gewonnen delfstof stijgt naarmate de winning in het concessiegebied per put of per eenheid van oppervlak meer delfstof oplevert. Overigens zouden deze

leden niet de indruk willen wekken, dat het principe van maximalisering van de winst of de royalties hier het alleen zaligmakend beginsel zou moeten zijn. Ons land is minstens zo gebaat met verdergaande regelingen die op een meer directe wijze de versterking van onze economische positie beogen en daarbij de meest optimale benutting van nieuw gevonden voorraden van energiestoffen en andere delfstoffen kunnen realiseren, passend in het kader van een Europees en nationaal energiebeleid.

In verband met het voorgaande gaven verschillende leden te kennen, dat zij gaarne een uiteenzetting van de Minister zouden ontvangen over het probleem, dat, indien financiële voorwaarden in de concessies worden opgenomen, op dat moment waarschijnlijk nog onzekerheid bestaat omtrent de hoeveelheid en de kwaliteit van de te winnen delfstoffen. Acht de Minister het niet een te riskante aangelegenheid voor de overheid en eventueel ook voor debetreffende maatschappijen om reeds in een stadium, waarin over de te winnen delfstoffen nog zo weinig bekend is, reeds financiële overeenkomsten aan te gaan? Zou het, aldus de hier aan het woord zijnde leden, geen aanbeveling verdienen in de concessies een clause op te nemen, dat een nadere regeling kan worden vastgesteld, indien zou blijken, dat een niet te voorziene ontwikkeling zich heeft voorgedaan? Indien de Minister deze vraag ontkennend beantwoordt, betekent zulks dan, dat naar zijn mening reeds in een vroeg stadium zodanige zekerheid is te verkrijgen, dat voor beide partijen een bevredigend resultaat zal kunnen worden verkregen?

In aansluiting op de vragen van de aan het begin van deze paragraaf aan het woord zijnde leden over het oppervlakterecht als vorm ener werkverplichting, vroegen zeer vele leden nog hoe de Minister staat tegenover de toepassing van een periodiek stijgend bedrag aan oppervlakterecht en van een vereist minimaal bedrag aan exploratiekosten, dat binnen een bepaalde tijd moet worden uitgegeven. Heeft de Minister hier een bepaalde voorkeur? Heeft de Minister, zo vroegen sommige leden nog, al een opvatting over de hoogte van het oppervlakterecht? Verscheidene leden gaven nog te kennen, dat zij voor de financiële voorwaarden — die zij zich gecombineerd kunnen voorstellen — de voorkeur geven aan het systeem van de vastelandconcessies, namelijk betaling aan de staat van een vast aandeel in de winst na aftrek van de vennootschapsbelasting. Deze leden betuigden hun instemming met de eerder in deze paragraaf gemaakte opmerking, dat het totaal van de betalingen aan de staat zodanig moet zijn, dat nog concurrerend kan worden gewerkt tegenover het Deense, Westduitse en Engelse deel van het Noordzeegebied en dat het de maatschappijen stimuleert tot grondig onderzoek. Als middel om een grondig en spoedig onderzoek in de concessiegebieden te bevorderen, gaven deze leden de voorkeur aan het bepalen van een minimumbedrag, dat in het concessiegebied moet worden besteed, boven het heffen van een oppervlakterecht. Zij waren overigens van mening, dat uiteraard rekening zal moeten worden gehouden met de enorme betekenis voor de gemeenschap van het eventueel aanwezig zijn van bitumina onder de Noordzee, doch dat anderzijds de financiële voorwaarden zodanig moeten zijn, dat het particulier initiatief in exploratie en winning wordt gestimuleerd.

Sommige leden ten slotte zouden gaarne vernemen aan welke bedragen de Regering denkt bij de financiële voorwaarden, bedoeld in artikel 9. Zij informeerden eveneens naar de methode, waarop de waarde van de gewonnen delfstoffen zal worden vastgesteld, indien tot betaling van een royaltie zou worden besloten.

§ 9. De oppervlakte voor een vergunning en de periodieke afstoting van gebied

De commissie ging ervan uit, dat de Minister bij de verdeling van het Nederlandse deel van het continentaal plat een systeem zal volgen zoals ook in Engeland is toegepast en dat neerkomt op een verdeling van dit plat in zgn. blokken.

Bij de besprekingen met de oliemaatschappijen is aan de commissie medegedeeld, dat het niet ongebruikelijk is het

maximum-gebied aan te geven, dat aan een gegadigde kan worden toegewezen, alsmede de minimum-grootte, welke nog als redelijke oppervlakte kan worden uitgegeven voor opsporing en winning. Het Nederlandse deel van het Continentaal Plat is ongeveer 60 000 km² groot. Als kleinste eenheid is door het merendeel der maatschappijen bepleit 250 km² en als maximum 15 000 km. Voorts is aan de commissie medegedeeld, dat te overwegen ware per gezamenlijke vergunning voor de opsporing en winning normaliter aaneengesloten blokken van maximaal 2500 km² uit te geven. De commissie zou gaarne de opvatting van de Minister over het bovenstaande vernemen. Kan de Minister ongeveer aangeven aan hoeveel gegadigden hij concessies denkt te geven? Ter keuze van de gegadigden zouden deze blokken in gesloten vorm kunnen worden opgenomen, dan wel in eenheden van 250 km² elk, waardoor een aanvrager zijn risico kan spreiden. Vele leden achtten deze spreidingsmogelijkheid eveneens van grote betekenis in verband met de eventuele verplichting tot teruggave van gebieden. Wat dit laatste betreft wordt in navolging van het Engelse stelsel in het algemeen door belanghebbenden een verplichte reductie voorgesteld van 50 pct. van het totale vergunningsgebied en wel aan het einde van het zesde jaar, zulks ter keuze van de vergunninghouder.

Wat is het oordeel van de Regering over deze gedachten? Is deze periode van zes jaar, aldus de vele leden hier aan het woord, niet onder omstandigheden aan de korte kant? Zouden niet veeleer bepaalde varianten moeten worden mogelijk gemaakt b.v. 25 pct. na zes jaar en nog eens 25 pct. na 8 of 9 jaar?

Vele andere leden zouden gaarne van de Minister vernemen, welke betekenis hij toekent aan de plicht tot teruggave van een deel van het concessiegebied na de periode van exploratie.

Verscheidene leden, die in de vorige paragraaf reeds te kennen gaven, dat zij het stimuleren van de werkzaamheden in de concessiegebieden door middel van het treffen van een oppervlakterecht weinig aantrekkelijk vonden, stelden te dezer plaatse nog de vraag hoe de Minister denkt over een systeem waarbij de concessionaris te zijner keuze 50 pct. van het oorspronkelijk toegewezen gebied na 6 jaar zou moeten afstoten en vanaf het zevende jaar voor het overgebleven concessiegebied f 2000 per km² zou moeten betalen? Deze leden zouden bovendien willen vernemen of het niet noodzakelijk is in de wet een bepaling op te nemen, welke inhoudt, dat de concessiehouder steeds het recht heeft om vrijwillig het gebied of een gedeelte daarvan terug te geven.

§ 10. Overlopende structuren

Vele leden was het niet duidelijk hoe de situatie zal zijn met betrekking tot eventuele vondsten op de grens van blokken, hetzij behorende tot delen van het Continentaal Plat, welke vallen onder verschillende nationaliteiten, hetzij behorende tot het Nederlandse deel, doch aan verschillende concessiehouders toegewezen of nog niet uitgegeven. Is het juist, dat, voor zover concessies zijn uitgegeven, op grond van de exclusiviteit van het opsporings- resp. winningsrecht geen rechten meer kunnen worden geldend gemaakt op eens anders gebied? Bestaat op dit punt niet een principieel verschil met de bestaande toestand op het Nederlandse vasteland, waar immers de Mijnwet-1810 geen exclusieve opsporingsrechten op een afgebakend terrein kent? Terloops merkten deze leden nog op, dat ook hier weer een duidelijk verschil optreedt met de bestaande wetgeving, zodat het hun ook op deze grond niet duidelijk is, hoe beide wetten naast elkaar toepassing kunnen vinden.

De hier aan het woord zijnde leden vroegen voorts in dit verband nog de aandacht voor een kwestie, die eveneens bij de besprekingen van de commissie met het bedrijfsleven aan de orde is geweest. Aldaar is namelijk van bepaalde zijde gewezen op het nut om het begrip „unitization” in de wet of in de algemene maatregel van bestuur te introduceren. Houders van een opsporings- en/of winningsvergunning, in wier concessiegebied eenzelfde voorkomen van koolwaterstoffen is vastgesteld, zouden dan bij de exploitatie moeten samenwerken. Bij

het opnemen van een dergelijke bepaling zou tevens moeten worden aangegeven op welke wijze deze samenwerking zou dienen te geschieden. Zou de Minister zijn oordeel over deze suggestie willen geven?

§ 11. De werkverplichting

Hoewel in het voorgaande reeds op verschillende plaatsen zijdelings de mogelijkheid van een werkverplichting ter sprake is geweest, wilden vele leden niet nalaten hierover nog het volgende op te merken.

Het is duidelijk, dat de overheid is gebaat met een snelle en efficiënte terhandneming van de exploratie en exploitatie. Deze kan worden bevorderd door verschillende bepalingen, die de desbetreffende onderneming voldoende stimulans geven actief te zijn en te blijven. Er zal naar de mening van deze leden bij iedere aanvraag zeker een werkprogramma moeten worden voorgelegd. Ook zal een dergelijk programma tijdens de opsporing en winning een punt van geregeld overleg dienen uit te maken tussen de overheid en de afzonderlijke ondernemer. Hoe denkt de Minister hierover? Hierbij vermeldden deze leden nog, dat in alle „hearings” met het bedrijfsleven aan het hier aangesneden punt van een voortdurend overleg met de betrokken Minister en met de behandeling van zaken belaste instanties veel waarde werd gehecht.

§ 12. Het staatstoezicht

De vele leden, die in § 5 reeds aandrongen op een goed toezicht van de Nederlandse Staat op de gebeurtenissen op het Continentaal Plat, merkten daarover nog het volgende op.

Op zich zelf is de controle van overheidswege op datgene, wat door de betrokkenen op het stuk van produktie en afzet van delfstoffen op het Continentaal Plat wordt gedaan, niet nieuw; zij komt evenwel naar het oordeel van deze leden voor versterking in aanmerking en dient vooral ook onafhankelijk en deskundig te worden georganiseerd. Is het juist, dat op het ogenblik het toezicht op dit punt in hoofdzaak wordt uitgeoefend door personeel, dat voorheen werkzaam was bij de B.P.M.? De leden hier aan het woord zouden zulks een ongewenste situatie vinden en zouden dan ook gaarne van de Regering vernemen hoe zij dit in de toekomst denkt te voorkomen.

Zij voegden daaraan nog toe, dat de ontwikkelingen op het Continentaal Plat nu eenmaal een nieuwe situatie hebben geschapen, welke nieuwe middelen vraagt. Kan de Minister het daarom eens zijn met de gedachte, dat de Inspectie van het Staatstoezicht op de Mijnen zal moeten worden versterkt, aangezien deze dienst in zijn huidige bezetting en toegerust met de hem op het ogenblik ter beschikking staande middelen in de nieuwe situatie zijn taak niet meer naar behoren zal kunnen vervullen?

Deze leden stelden vervolgens de vraag, waarom in de leden 1 en 2 van artikel 30 alleen wordt gesproken van een plaats, waar een „verkenningsonderzoek” wordt gehouden. Ook al kan uit verschillende artikelen worden gelezen, dat ook andere bevoegdheden aan de inspectie-ambtenaren worden verleend, bleven deze leden het toch merkwaardig vinden, dat artikel 30 kennelijk doelbewust is beperkt tot het verkenningsonderzoek. Zou de Minister dit willen verduidelijken? Welke zijn de andere maatregelen, waarvan in artikel 32 sprake is?

Vele andere leden had het verwonderd, dat in de artikelen 28 tot en met 33 de Inspectie van het Staatstoezicht op de Mijnen niet met name wordt genoemd. Zou de Minister kunnen mededelen of zulks een commissie is dan wel of hieraan een diepere betekenis dient te worden gehecht en zo ja, welke?

Deze leden vroegen voorts op welke wijze de Minister de beschikking denkt te krijgen over de gegevens van het geologisch onderzoek inclusief die van het verkenningsonderzoek. Zou niet, b.v. in het kader van artikel 24, de verplichting moeten worden opgenomen, dat deze gegevens onder bepaalde waarborgen van geheimhouding worden medegedeeld aan de Geologische Stichting als de meest in aanmerking komende in-

stantie? Naar de mening van deze leden zal in het bijzonder bij voortijdig abandonneren van een bepaald concessiegebied moeten worden voorkomen, dat de gegevens verloren gaan.

§ 13. Het beroep

De artikelen 7 tot en met 19 regelen de verlening en intrekking van verkenningvergunningen, opsporingsvergunningen en winningsvergunningen, alsmede de ontheffing als bedoeld in artikel 2, lid 2. Is het de bedoeling van de Regering, dat alle beslissingen van de Minister van Economische Zaken voor beroep vatbaar zijn krachtens de Wet Beroep Administratieve Beschikkingen? Dit zou naar het oordeel van vele leden tot bezwaar hebben, dat het beroep slechts zou kunnen slagen, indien de ministeriële beslissingen onrechtmatig zouden zijn, als doeld in artikel 4 van de wet B.A.B. Geeft een zodanige beperkte beroepsmogelijkheid, gelet op de zeer grote belangen, waar het hier om kan gaan, aan de belanghebbende onderneming wel voldoende rechtsbescherming?

De vele leden, hier aan het woord, vervolgden hun betoog met erop te wijzen, dat ministeriële beslissingen tot weigering van een opsporingsvergunning, beslissingen tot weigering van een winningsvergunning, en beslissingen betreffende de hoegrootheid van een vindingspremie voor de onderneming, die de delfstoffen heeft opgespoord, maar toch de winningsvergunning niet krijgt, slechts zelden onrechtmatig zullen zijn in de zin van artikel 4 Wet B.A.B. Desondanks kunnen deze beslissingen onredelijk of onbillijk zijn, doordat de vaststelling van de feiten en/of de beoordeling, waardering en afweging van de onderscheidene feiten en belangen niet op de juiste wijze heeft plaatsgemaakt.

Betreffende artikel 11, lid 2, was bij deze leden de vraag gerzen, of de woorden „naar het oordeel van Onze Minister” niet dienen te vervallen. Wordt daardoor niet een te subjectief element in deze beslissing gebracht, hetgeen een beroep ingevolge de Wet B.A.B. praktisch zinloos zou maken en niet slechts een beroep ingevolge de eerste 3 gronden van artikel 4 Wet-B.A.B., maar ook ingevolge de vierde grond van dat artikel.

Is het niet wenselijk om van een zo belangrijke en ingrijpende beslissing als de weigering van een winningsvergunning aan een onderneming, die de opsporingsvergunning reeds heeft en waarschijnlijk reeds hoge kosten heeft gemaakt — het geval van artikel 11, lid 2 — een gewoon beroep op de Kroon open te stellen, evenals in artikel 19, lid 3?

Dezelfde vraag geldt voor een beslissing omtrent de vindingspremie en de gemaakte kosten, als bedoeld in artikel 11, lid 3. De aanvraag om een opsporings- of een winningsvergunning is geregeld in de artikelen 14, 15, 16 en 17. De aanvraag wordt in de Staatscourant geplaatst, waarna binnen twee maanden bij de Minister bezwaren kunnen worden ingediend. De Minister besluit, na de Mijneraad te hebben gehoord. Over de wijze van horen van de aanvragers en de bezwaarden, al of niet in eenzelfde openbare zitting, is niets bepaald. Dit zou dus kunnen neerkomen op een louter interne administratieve afhandeling. Wel zou eventueel beroep op de Kroon mogelijk zijn ingevolge de Wet B.A.B. Dit betekent echter in feite niets, want in de wet is niets bepaald omtrent de normen of maatstaven of feitelijke gegevens, op grond waarvan de Minister zal (moeten) beslissen aan welke onderneming hij de vergunning toekent. Volgens het wetsontwerp kan de Minister dus geheel vrij de vergunning al of niet aan een bepaalde onderneming toekennen, behoudens zijn politieke verantwoordingsplicht achteraf tegenover de Staten-Generaal. Een reeds verleende vergunning kan echter niet meer ingetrokken worden, indien blijkt dat de Staten-Generaal het niet eens zijn met het verlenen van die vergunning.

De vele aan het woord zijnde leden stelden dan ook de vraag, of het niet meer waarborgen geeft aan alle betrokken ondernemingen, indien zowel de aanvrager van de vergunning als de bezwaarde ondernemingen hun standpunt gemotiveerd naar voren zouden brengen, vervolgens een openbare behandeling van de voor de aanvraag en de bezwaren aangevoerde

argumenten plaats zou hebben en eerst daarna een beslissing zou worden genomen. Het forum voor hetwelk deze openbare behandeling zou kunnen plaats hebben, zou kunnen zijn de Raad van State of de Mijnraad. Na een dergelijke openbare behandeling zou er minder behoefte aan bestaan om daarenboven het beroep volgens de Wet B.A.B. open te houden. Dat beroep zou uitdrukkelijk uitgesloten kunnen worden ofwel door de beslissing tot het verlenen van de vergunning niet op te dragen aan de Minister alleen, doch aan de Kroon. Beschikkingen of beslissingen van de Kroon zijn immers niet voor beroep ingevolge de Wet B.A.B. vatbaar.

Ook zou, naar de mening van deze leden, zijn te overwegen of de winningsvergunning niet bij de wet zou kunnen worden verleend. Alleen in dat geval hebben de Staten-Generaal immers werkelijke medezeggenschap. De materie is belangrijk genoeg om de Staten-Generaal rechtstreeks bij het verlenen van een winningsvergunning te betrekken. Voor tal van veel minder belangrijke zaken is een wet vereist (b.v. bij naturalisaties).

De leden, die deze opmerkingen maakten, zouden gaarne vernemen hoe de Regering over vorenstaande suggesties denkt of hoe de Regering op andere wijze meent tegemoet te kunnen komen aan de wens tot meer rechtsbescherming van de betreffende ondernemingen tegenover beschikkingen en beslissingen van de Minister van Economische Zaken en de wens tot meer openbaarheid van de over en weer aangevoerde argumenten in de besluitvorming voor de onderhavige beschikkingen en beslissingen van grote nationale betekenis.

§ 14. De toepassing van bijzondere wetten op de mijnbouwinstallaties

Vele leden was het niet duidelijk geworden uit de memorie van toelichting of en zo ja, hoe bijzondere wetten op de mijnbouwinstallaties op het Nederlandse deel van het Continentaal Plat zullen worden toegepast. Zij gaven over dit probleem de navolgende uiteenzetting. Het onderhavige wetsontwerp is gebaseerd op het op 29 april 1958 te Genève gesloten Verdrag inzake het Continentaal Plateau. Krachtens artikel 2 van dit ter goedkeuring voorgedragen verdrag oefent de kuststaat over het Continentaal Plateau soevereine rechten uit ter exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van het plateau. Een eerste vraag, die hierbij direct aan de orde komt, is, op welke wijze bijzondere wetten op activiteiten en gedragingen, die in de toekomst ter uitvoering van de Mijnwet Continentaal Plat zullen worden verricht, toepassing kunnen vinden. Artikel 3 van de Wet installaties Noordzee bevat de bepaling, dat op en met betrekking tot installaties ter zee de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen Nederlandse wettelijke voorschriften gelden. In de memorie van antwoord betreffende het toen nog geheten wetsontwerp Installaties Continentaal Plat (stuk 7643, nr. 7) staat op blz. 19, dat van deze bevoegdheid om ook andere wettelijke voorschriften dan de Nederlandse strafwet van toepassing te verklaren en om aanvullende voorschriften vast te stellen, geen gebruik zal worden gemaakt ten aanzien van installaties, die onder de Mijnwet Continentaal Plat vallen. Voor laatstbedoelde installaties zullen — aldus de memorie van antwoord —, afgezien van de strafwet, op de grondslag van die mijnwet afzonderlijke, aan de aard van die mijnwet aangepaste regelingen worden getroffen. De leden,

hier aan het woord, zouden van de Minister willen vernemen, hoe de bijzondere wetten dan wel zullen worden toegepast. Zij voegden daaraan de vraag toe of het hierbij nog verschil maakt of op het Continentaal Plat gewonnen produkten rechtstreeks naar derde landen worden geleverd dan wel leveringen direct naar Nederland plaats vinden. Acht de Minister het mogelijk bij algemene maatregel van bestuur bepaalde Nederlandse wetten van toepassing te verklaren, of zouden in voorkomende gevallen de daartoe noodzakelijke aanwijzingen in de individuele vergunningen dienen te worden opgenomen?

De commissie zou in dit verband tevens van de Minister willen vernemen hoe hij denkt over het verzoek van de Orde van Octrooigemachtigden om aan de onderwerpen, opgesomd in artikel 24, lid 1, van het onderhavige wetsontwerp alsnog de intellectuele eigendom toe te voegen. Stemt de Minister in met de gedachte, dat het wenselijk is de werking van de Merkenwet 1893, de Octrooiwet 1910 en de Auteurswet 1912 uit te breiden tot mijn- en andere installaties ter zee?

Ten slotte werd in de commissie de vraag gesteld of mag worden aangenomen, dat de redactie van de artikelen 39 en 42 zal worden aangepast aan de definitieve tekst van de Wet installaties Noordzee.

Conclusie

Tijdens de beraadslaging over het onderhavige wetsontwerp bleek dat over vele van de daarin (in beginsel) geregelde onderwerpen nog onzekerheid bestaat. De commissie achtte het daarom gewenst dat de Regering eerst uitvoerig ingaat op de in dit verslag gestelde vragen en neergelegde beschouwingen en ook overigens uiteenzet welk mijnbeleid haar in concreto voor ogen staat. Pas daarna zal zij in staat zijn haar houding tegenover dit wetsontwerp definitief te bepalen.

Aldus vastgesteld 22 december 1964.

NEDERHORST
 VONDELING
 VAN RIJCKEVORSEL
 BLAISSE
 VAN DER PEIJL
 BERKHOUWER
 CALS
 MAENEN
 SLOTEMAKER DE BRUINE
 BOS
 OELE
 VAN DER STOEL
 ROOLVINK
 GEELKERKEN
 PORTHEINE.